

Muinsuskaitsealustel kalmistutel hauaplatside hooldusjuhend

1. Säilitamisele kuuluvad elemendid:
  - 1.1. Kõik hauatähised – monumendid, hauaplaadid, sambad, hauakivid, ristid, samuti nende säilinud fragmendid, mis on vanemad kui 50 aastat või omavad ajaloolist või kunstilist väärtust.
  - 1.2. Muud hauarajatised – piirded ja piirdeaiad (sepis- ja malmaiad, vanemad kivi- ja betoonrandid, müüritised), hauakastid, plekist, portselanist jm materjalist pärjad ja pärjakastid (pärjatoolid), samuti nende säilinud fragmendid, mis on vanemad kui 50 aastat
  - 1.3. Teedevõrk
  - 1.4. Kabelid ja maa-alused hauakambrid, väravad ja väravaehitised
  - 1.5. Väarispuud, memoriaalpuud, alleed
  - 1.6. Piirded ja piirdeaiad:
    - 1.6.1. Metallpiirded ja piirdeaiad. Remontimisel ei tohi eemaldada ega lisada vanast erinevaid, moonutavaid elemente. Taastamiseks kasutada algseid materjale. Värvimiseks tuleb vana rooste põhjalikult eemaldada, enne värvimist kasutada roostemuundurit või roostemuundurit sisaldavaid kattevärv. Säilitada algne tonaalsus. Deformeerunud piirdeid ja piirdeaedu ei ole soovitatav ja eraldi muinsuskaitse all olevaid piirdeid ja piirdeaedu ei tohi korrastada Muinsuskaitseameti loata.
    - 1.6.2. Betoonpiirded ja piirdeaiad. Remontimisel tuleb kinni pidada olemasolevate piirete ja piirdeaedade mõõtudest ja kujust. Uute betoonpiirete ja piirdeaedade rajamine toimub ainult kooskõlastatult Muinsuskaitseametiga.
    - 1.6.3. Kivipostidega kett- ja latti piirded ja piirdeaiad tuleb taastada. Üksikute kivipostide eemaldamine on lubatud kooskõlastatult Muinsuskaitseametiga
  - 1.7. Hauatähised:
    - 1.7.1. Kõik vanad hauatähised peavad säilima oma algses asukohas. Nende võimalik eemaldamine ja eksponeerimine lahendatakse erandkorras Muinsuskaitseametiga.
    - 1.7.2. Metallist hauatähised. Sama, mis metallpiirete ja piirdeaedade puhul.
    - 1.7.3. Kivist hauatähised. Keelatud on kasutada puhastamiseks kemikaale (v.a graniidi puhul), abrasiivmaterjale, terasharju. Pesta sooja vee, roheline seebi või lasteseebiga või muu neutraalse (ph) vahendiga. Pesemisel kasutada pehmeid plast- või jõhvharju. Poorsete kivide (marmor, dolomiit, paas, liivakivi) pesemisel enne pesemist põhjalikult niisutada, alustades altpoolt, et kivipoorid täituksid veega enne, kui mustus alla voolama hakkab. Tugevaid plekke võib eemaldada puust või plastist esemega, et mitte kriipida kivi pinda.
    - 1.7.4. Ristide aluskive võib kokku liimida sobivate liimidega, pindu eelnevalt hästi puhastades. Igasuguse remonttöö puhul on soovitatav konsulteerida Muinsuskaitseametiga.
  - 1.8. Muud elemendid:
    - 1.8.1. Metall- ja kivipingid, metalljalgadega pingid, endisaegsed vaasid, urnid vms peavad säilima oma algses asukohas. Nende korrastamisel jälgida eespooltoodut vastavalt nende materjalile.
2. Kabelite ja kalmistute piirete ja piirdeaedade ning irdunud hauainventari korrastamist, kasutamist ja eksponeerimist korraldab Pärnu Linnavalitsus.

3. Kalmistu kujundus.

Muinsuskaitse all olevate kalmistute kujunduse eesmärgiks on ajalooliselt väljakujunenud miljöö ja seda iseloomustavate elementide säilitamine. Kalmistu haljastuse hindamisel tuleb lähtuda vajadusest kaitsta hauarajatisi ja hauatähiseid puude ja põõsaste kahjuliku mõju eest. Eemaldamisele kuuluvad puud, mis kahjustavad juurestiku, tüve või võraga hauarajatisi ja hauatähiseid. Säilima peavad ajaloolised alleed, kujundatud puuderühmad, memoriaalpuud. Soovitavad traditsioonilised kujundusvõtted ajaloolistel kalmistutel on muru, lillepeenar, liivatatud rada, pügatud hekk, põõsad, sõnajalad. Sobimatud materjalid ja kujunduselemendid on betoonist, tellistest, vms materjalist ääre- ja katteplaadid, tehismaterjalidest (plastid) piirded, piirdeaiad ja katted, korrapäratult murtud servadega hauatähised, tööstuslikest jääkmaterjalidest koostatud hauatähised ja piirded ning piirdeaiad, ulatuslikud killustikualad.